

Til
Ministeriet for Børn og Undervisning

Dokumenttype
Rapport

Dato
December, 2011

RAMBØLL

UNDERSØGELSE AF GSK- ANSØGERNES VALG

RAMBØLL

UNDERSØGELSE AF GSK-ANSØGERNES VALG

INDHOLD

1.	Resumé	1
2.	Sammenfatning	2
3.	Indledning	5
3.1	Baggrund	5
3.2	Undersøgelsens formål	6
3.3	Læsevejledning	6
4.	Generelle forhold	7
4.1	Hypotese 1 (flere elever)	7
4.2	Hypotese 2 (oplysning og vejledning)	9
5.	Strukturelle forhold i de gymnasiale uddannelser	11
5.1	Hypotese 3 (studieretning)	11
5.2	Hypotese 4 (valgfag)	14
6.	Strukturelle forhold i de videregående uddannelser	18
6.1	Hypotese 5 (skærpede adgangskrav)	18
6.2	Hypotese 6 (kendskab til adgangskrav)	20
6.3	Hypotese 7 (tidligere årgange)	21
6.4	Hypotese 8 (bonus og 2-års-regel)	22
7.	Strukturelle forhold i GSK-systemet	23
7.1	Hypotese 9 (særlige hold for lærerstuderende)	23
7.2	Hypotese 10 (udvidelse af optagelsesberettigede)	23
8.	Individuelle forhold blandt målgruppen	24
8.1	Hypotese 11 (uafklarede studenter)	24
8.2	Hypotese 12 (økonomi)	26

Bilag 1

1. RESUMÉ

Rambøll har på opdrag fra Ministeriet for Børn og Undervisning gennemført en undersøgelse af udviklingen i GSK-ansøgernes valg. Formålet med undersøgelsen er at belyse, hvilke faktorer der har særlig betydning for den dokumenterede stigning i GSK-systemet. Rambøll har via kvantitative og kvalitative data undersøgt en udvalgt vifte af generelle, strukturelle forhold i de gymnasiale uddannelser, i de videregående uddannelser og i GSK-systemet samt individuelle forhold blandt målgruppen som mulige forklaringer på stigningen i GSK-systemet. En mere detaljeret beskrivelse af dataindsamlingsaktiviteterne fremgår af metodebilag.

Samlet set peger undersøgelsen på, at der ikke er en enkeltstående faktor, der isoleret set kan siges at være årsag til stigningen i GSK-systemet. Dertil er problematikken for kompleks. Der tegner sig dog et billede af, at et samspil mellem det stigende antal elever og de skærpede adgangskrav udgør en central forklaring på stigningen i antallet af GSK-ansøgere. Således er der en samstemmende udvikling i antallet af dimittender fra de gymnasiale uddannelser og det stigende antal ansøgere i GSK-systemet, der ligeledes stemmer overens med indførelsen af de skærpede adgangskrav i 2008, hvor tilgangen til GSK er særlig høj.

Effekten af det stigende antal elever og de skærpede adgangskrav på udviklingen i GSK-systemet er dog betinget af en række andre forhold af betydning. Det stigende antal elever og de skærpede adgangskrav kan således ikke isoleret set forklare udvikling i GSK-systemet, idet studenter inden for den eksisterende ramme for de gymnasiale uddannelser teoretisk set kan imødekomme de skærpede adgangskrav. Undersøgelsen peger dog på, at GSK-ansøgerne i deres valg af studieretning (stx, hhx og htx) og valgfag ofte foretager beslutninger, der ikke matcher deres videregående uddannelse, hvorfor de efterfølgende må supplere. U hensigtsmæssige valg af studieretning i forhold til videregående uddannelser handler om, at gymnasieelever udvikler sig i løbet af gymnasietiden. Selvom elever i løbet af gymnasietiden finder ud af, hvilken videregående uddannelse de vil starte på, er deres muligheder for at leve op til de specifikke adgangskrav på dette tidspunkt ret begrænsede. Dertil kommer, at GSK er etableret som en pålidelig supplementmulighed blandt gymnasieelever.

2. SAMMENFATNING

Rambøll har på opdrag fra Ministeriet for Børn og Undervisning gennemført en undersøgelse af GSK-ansøgernes valg. Formålet med undersøgelsen er at belyse, hvilke forklaringer der er centrale for den løbende stigning i tilgangen til GSK-systemet. Rambøll har i undersøgelsen taget afsæt i 12 hypoteser om årsager til stigningen i antallet af GSK-ansøgere. I den endelige vurdering af hypoteserne skelnes der mellem:

- Hypoteser, der vurderes at udgøre en central forklaring på stigningen i antallet af GSK-ansøgere
- Hypoteser, der vurderes at udgøre et forhold af betydning for stigningen i antallet af GSK-ansøgere, men som typisk er betinget af en anden central forklaring
- Hypoteser, der ikke vurderes at udgøre en forklaring på stigningen i antallet af GSK-ansøgere.

Vurderingen af de enkelte hypoteser fremgår af det følgende.

Hypotese	Konklusion
<p><i>1. Flere elever</i></p> <p>Øget tilgang til de gymnasiale og videregående uddannelser medfører, at flere vælger/er nødt til at supplere i GSK-systemet.</p>	<p>Ja, flere elever i de gymnasiale og videregående uddannelser udgør en central forklaring. Der er de seneste år sket en stigning i antallet af studenter, hvilket kan forklare en del af stigningen i antallet af GSK-ansøgere (især blandt stx-studenter). Stigningen i GSK-systemet overstiger dog den tilsvarende stigning i tilgangen til de gymnasiale uddannelser og stemmer ikke overens med mønstret i udviklingen på de videregående uddannelser. Således forklarer den generelle stigning af studerende ikke hele stigningen i GSK-systemet.</p>
<p><i>2. Oplysning og vejledning</i></p> <p>Øget information og vejledning om gymnasial supplerings medfører, at flere vælger at supplere i GSK-systemet. Den målrettede og brede indsats har skabt opmærksomhed om GSK. Dertil kommer den løbende vejledning, der udgør en vigtig understøttelse af elevernes overgang fra ungdoms- til videregående uddannelser.</p>	<p>Ja, øget oplysning og vejledning vurderes at udgøre et forhold af betydning.</p> <p>Interviews peger på, at der er øget kendskab til GSK blandt gymnasieelever, og GSK betragtes som en pålidelig suppleringsmulighed. Studievalsvejlederne oplyser og vejleder i højere grad end tidligere om GSK, men det er pga. de skærpede adgangskrav, og fordi eleverne selv efterspørger det.</p>
<p><i>3. Studieretning</i></p> <p>Manglende match mellem studieretningsvalg og valg af videregående uddannelse medfører, at flere vælger/er nødt til at supplere i GSK-systemet. Gymnasieelevernes overvejelser i forbindelse med valg af studieretning har direkte betydning for deres valg af valgfag og deres efterfølgende muligheder for at imødekomme adgangskravene til de videregående uddannelser.</p>	<p>Ja, manglende match mellem valg af studieretning og valg af videregående uddannelse udgør et forhold af betydning. Det er særlig problematisk med de skærpede adgangskrav.</p> <p>Langt de fleste elever får den studieretning, de gerne vil have. Faglige interesser er vigtigst ved valg af studieretning, men kun et fåtal ved inden ungdomsuddannelsen, hvilken videregående uddannelse de vil starte på. Mange vælger derfor en studieretning, der ikke matcher deres videregående uddannelse, hvorfor de efterfølgende må supplere. U hensigtsmæssige valg af studieretning i forhold til videregående uddannelser handler om, at gymnasieelever udvikler sig i løbet af gymnasietiden.</p>

Hypotese	Konklusion
<p>4. Valgfag</p> <p>Forhold omkring valgfagsmulighederne medfører, at flere vælger/er nødt til at supplere i GSK-systemet. Gymnasieelevernes valg af valgfag og eventuelle begrænsninger i den forbindelse har direkte indflydelse på deres efterfølgende muligheder for at imødekomme adgangskravene til de videregående uddannelser.</p>	<p>Ja, manglende match mellem valg af valgfag og valg af videregående uddannelse udgør et forhold af betydning. Det er særlig problematisk med de skærpede adgangskrav.</p> <p>Mange elever oplever ifølge studievalsvejledere problemer, fordi valg af valgfag i den nye gymnasiereform er meget begrænsede (ofte kun 0-2 valg efter valg af studieretning). Selvom elever i løbet af gymnasietiden finder ud af, hvilken videregående uddannelse de vil starte på, er deres muligheder for at leve op til de specifikke adgangskrav på dette tidspunkt ret begrænsede.</p> <p>Ligeledes oplever flere GSK-ansøgere, at de ikke får de valgfag, de gerne vil have. Mange elever bliver overraskede over, at valgmuligheder efter valg af studieretning er meget begrænsede (mulighed for 0-2 valgfag). Betydningen er betinget af uddannelsen.</p>
<p>5. Skærpede adgangskrav</p> <p>Skærpede adgangskrav medfører, at flere vælger/er nødt til at supplere i GSK-systemet. En grundlæggende forklaring på den stigende tilgang til GSK-systemet er de skærpede uddannelseskraav til de videregående uddannelser.</p>	<p>Ja, de skærpede adgangskrav vurderes at udgøre en central forklaring.</p> <p>Der var en markant stigning i tilgangen til GSK i 2008/2009, hvilket stemmer overens med indførelsen af de skærpede adgangskrav.</p> <p>Dertil kommer, at alle de interviewede GS-koordinatorer, studievalsvejledere og rektorer peger på de skærpede adgangskrav som værende den vigtigste forklaring. Det er især specifikke fagniveauer, kursisterne har behov for.</p>
<p>6. Kendskab til adgangskrav</p> <p>Studenternes manglende kendskab til og forståelse af adgangskravene medfører, at flere vælger/er nødt til at supplere i GSK-systemet. En anden relevant hypotese er, at eleverne ikke har den nødvendige forståelse af adgangskravene, hvorfor de ikke har taget de nødvendige fag som en del af deres gymnasiale uddannelse.</p>	<p>Ja, kendskab til adgangskrav udgør et forhold af betydning.</p> <p>Størstedelen af eleverne kender først til adgangskravene forholdsvis sent eller efter endt ungdomsuddannelse.</p>
<p>7. Tidligere årgange</p> <p>Indførelsen af de skærpede adgangskrav har gjort det sværere for tidligere årgange (før 2008) at søge ind på de videregående uddannelser, hvilket medfører, at flere vælger/er nødt til at supplere i GSK-systemet.</p>	<p>Nej, tidligere årgange udgør ikke en forklaring.</p> <p>Andelen af GSK-ansøgere fra årgange før 2008 ligger stabilt i perioden fra 2006-2010. Interviews med GS-koordinatorer og vejledere peger på, at det handler om en mindre gruppe, der ikke kan begrunde den store stigning.</p>
<p>8. Bonus og 2-års-regel</p> <p>Introduktionen af færdiggørelsesbonus og 2-års-regel medfører, at flere vælger/er nødt til at supplere i GSK-systemet inden for 2 år af den afsluttende gymnasiale uddannelse.</p>	<p>Nej, bonus og 2-års-regel udgør ikke en forklaring.</p> <p>Således er der ikke flere, der tager GSK inden for to år efter afsluttet studentereksamen efter indførelsen af reglen i 2009. De fleste studenter gik også før reglen i gang med en videregående uddannelse inden for 2 år.</p>

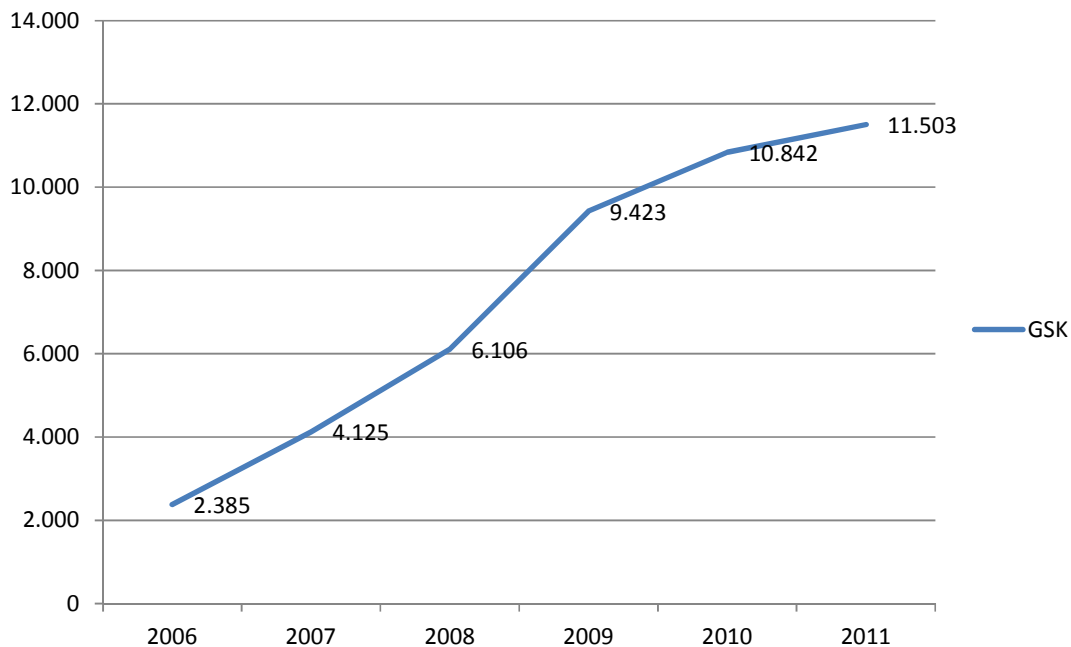
Hypotese	Konklusion
<p><i>9. Særlige hold for lærer-studerende</i></p> <p>Oprettelsen af særlige GSK-hold for blandt andre lærerstudierende før linjefaget medfører, at flere vælger suppleringsfag i GSK-systemet.</p>	<p>Nej, nye hold for lærestuderende udgør ikke en forklaring. Til gengæld peger interviews på, at andre typer hold kan have betydning.</p> <p>Det er ganske få hold for lærerstudierende, der oprettes årligt. De fleste lærerstudierende kan være på de almindelige GSK-hold. Behovet har ikke været så stort, som man havde forventet. Dertil kommer, at GSK-systemet over en årrække har fået tilføjet kurser fra eksempelvis ingeniørhøjskoler og kurser fra VUC.</p>
<p><i>10. Udvidelse af optagelsesberettigede</i></p> <p>Udvidelsen af potentielle ansøgere til GSK med inklusion af unge med en erhvervsuddannelse plus mindst ét fag på C-niveau medfører, at flere vælger/er nødt til at supplere i GSK-systemet.</p>	<p>Nej, udvidelse af optagelsesberettigede til GSK udgør ikke en forklaring.</p> <p>Udvidelsen af optagelsesgrundlaget er ikke slået igennem endnu. Det handler om en mindre gruppe, der ikke kan begrunde den store stigning.</p>
<p><i>11. Uafklarede studenter</i></p> <p>Flere vælger mere end ét suppleringsfag, fordi de er studiemæssigt uafklarede.</p>	<p>Nej, uafklarede studenter udgør ikke en forklaring.</p> <p>Cirka en fjerdedel af GSK-ansøgerne har taget GSK-fag til mere end én videregående uddannelse. Der er dog god overensstemmelse mellem de fag, som kursister, der vælger mere end ét fag, vælger (fx matematik A og fysik B). Omfanget af uafklarede studerende vurderes ikke at have været stigende i perioden og kan derfor ikke forklare stigningen i antallet af GSK-ansøgere.</p>
<p><i>12. Økonomi</i></p> <p>Økonomiske forhold forstået som SU-incident medfører, at flere vælger flere fag i GSK.</p>	<p>Nej, SU-incident udgør ikke en forklaring.</p> <p>Kun ganske få GSK-ansøgere valgte GSK-suppleringsfag på grund af muligheden for SU. Ligeledes er det ganske få, der vælger flere fag for at få SU.</p>

3. INDLEDNING

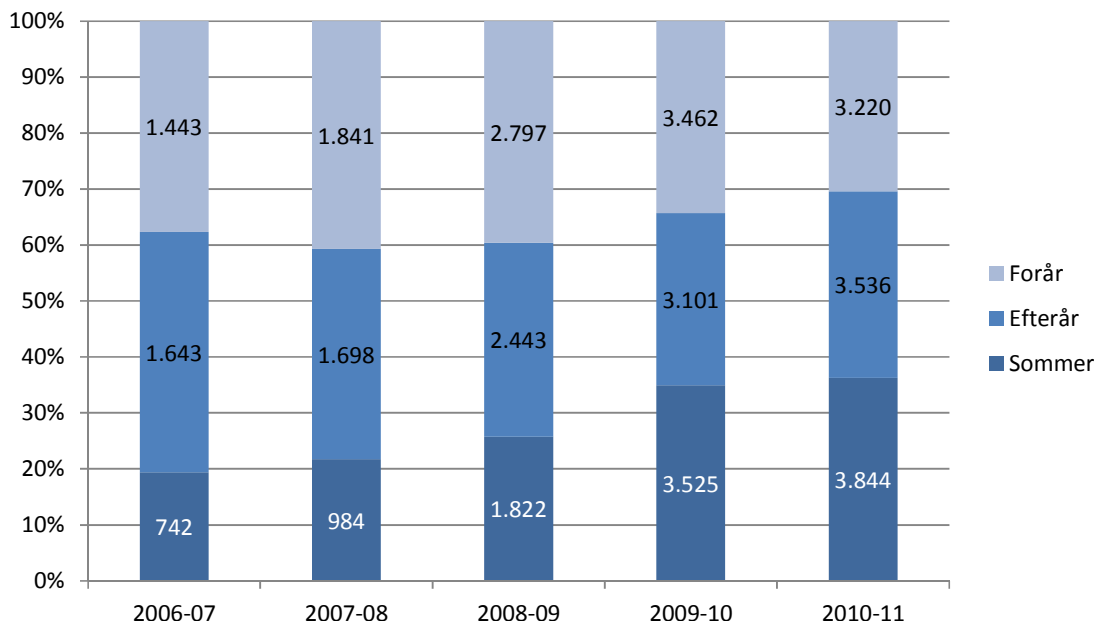
3.1 Baggrund

Der har over en årrække været en løbende stigning i antallet af GSK-ansøgere. Som det fremgår af figur 3.1 nedenfor, var stigningen særlig markant i 2008-2009, hvor antallet af ansøgere steg fra 6.106 til 9.423. Det svarer til en stigning på 3.317 ansøgere. Yderligere analyse indikerer (se figur 3.2), at stigningen i ansøgere var særlig høj på forårs- og sommerholdene i 2009. Endelig var stigningen særligt høj blandt hf-dimittender i 2009.

Figur 3.1 Antallet af GSK-ansøgere i perioden 2006-2011

Kilde: GSK-statistik

Figur 3.2. Fordeling af GSK-ansøgere på henholdsvis forår, efterår og sommer hold

Kilde: GSK-statistik.

Det er hovedsageligt naturvidenskabelige fag, GSK-ansøgere søger om optagelse på. Således udgjorde ansøgerne, der gik til eksamen i fagene matematik, fysik og kemi i året 2009/2010 samlet set 78 pct. af de tilmeldte GSK-ansøgere. Næsten halvdelen (44 pct.) af alle GSK-ansøgere læser matematik på højere niveau.

3.2 Undersøgelsens formål

Formålet med nærværende undersøgelse er at afdække, hvad der ligger bag den løbende stigning i antallet af GSK-ansøgere. Undersøgelsen er struktureret i forhold til to faser:

1. *Den hypotesegenererende fase*, hvor Rambøll med afsæt i udbudsmaterialet og interviews med udvalgte ressourcepersoner udviklede en liste af hypoteser om de individuelle og systemrelaterede forhold, der har særlig betydning for stigningen i GSK-ansøgere. I alt 12 hypoteser indgik i undersøgelsen.
2. *Den hypoteseafprøvende fase*, hvor Rambøll afprøvede og udforskede de udviklede hypoteser ved hjælp af kvalitative og kvantitative datakilder:
 - Spørgeskemaundersøgelse blandt dimittender fra GSK-systemet
 - Telefoninterviews med GS-koordinatorer
 - Telefoninterviews med uddannelsesvejledere på 3 studievalgcentre
 - Telefoninterviews med rektorer på udvalgte gymnasier.

En mere detaljeret beskrivelse af dataindsamlingsaktiviteterne i undersøgelsen fremgår af bilag 1.

3.3 Læsevejledning

I analysen har vi struktureret rapporten i forhold til fem kapitler: Generelle forhold, strukturelle forhold i de gymnasiale uddannelser, strukturelle forhold i de videregående uddannelser, strukturelle forhold i GSK-systemet og individuelle forhold blandt målgruppen. Kapitlerne indeholder indledningsvist afsnittets hovedpointe, mens den resterende del af afsnittet går mere i dybden med baggrunden for afsnittets hovedpointe.

4. GENERELLE FORHOLD

4.1 Hypotese 1 (flere elever)

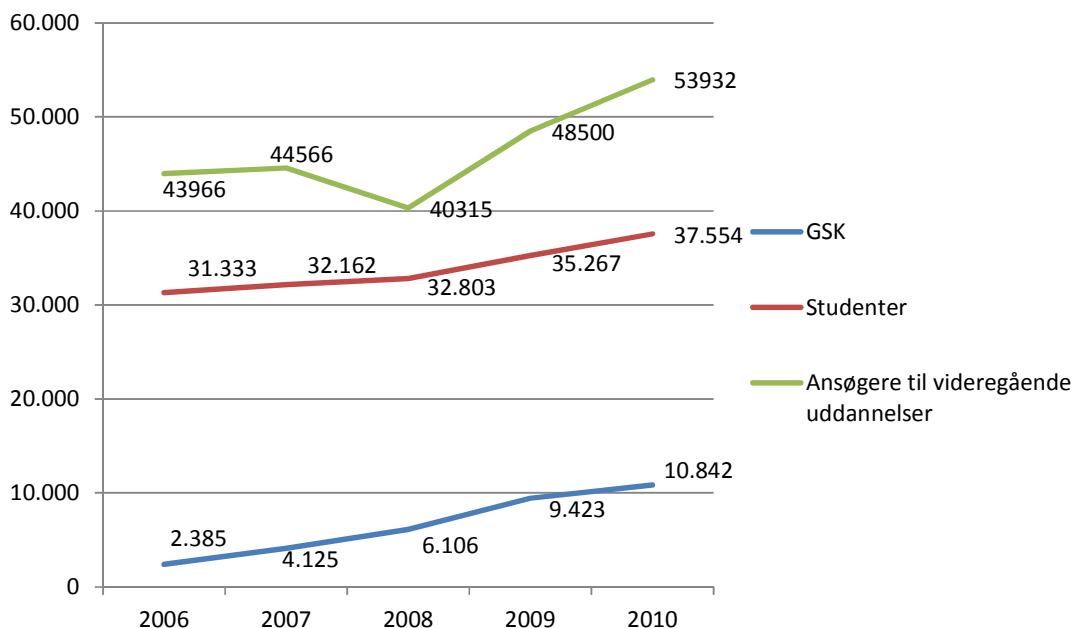
En mulig forklaring på stigningen i antallet af GSK-ansøgere er, at der generelt er en øget tilgang til de gymnasiale og videregående uddannelser. Med henblik på at belyse hypotesen har Rambøll undersøgt:

- I hvilket omfang modsvarer den nominelle stigning blandt elever på de gymnasiale uddannelser den tilsvarende stigning i GSK?
- I hvilket omfang modsvarer den nominelle stigning blandt ansøgere til de videregående uddannelser den tilsvarende stigning i GSK?

Samlet set tegner der sig et billede af, at den øgede tilgang til de gymnasiale og videregående uddannelser udgør en central forklaring på stigningen i antallet af GSK-ansøgere. Der er de seneste år sket en nominel stigning i antal studenter, hvilket kan forklare en del af stigningen i antallet af GSK-ansøgere (især blandt stx-studenter). Den øgede tilgang i uddannelsessystemet generelt kan dog ikke isoleret set forklare hele stigningen i GSK-systemet. Således overstiger stigningen i GSK-systemet den tilsvarende stigning i tilgangen til de gymnasiale uddannelser og stemmer ikke overens med mønstret i udviklingen på de videregående uddannelser.

Antallet af GSK-ansøgere, studenter og ansøgere til de videregående uddannelser fremgår af figur 4.1 nedenfor. Figuren viser, at antallet af studenter er steget fra 31.333 til 37.554 i perioden fra 2006 til 2010, hvilket svarer til en stigning på 6.221 personer. Ligeledes er ansøgere til de videregående uddannelser steget fra 43.966 til 53.932 personer i samme periode. I samme periode er antallet af GSK-ansøgere steget med 8.457 personer.

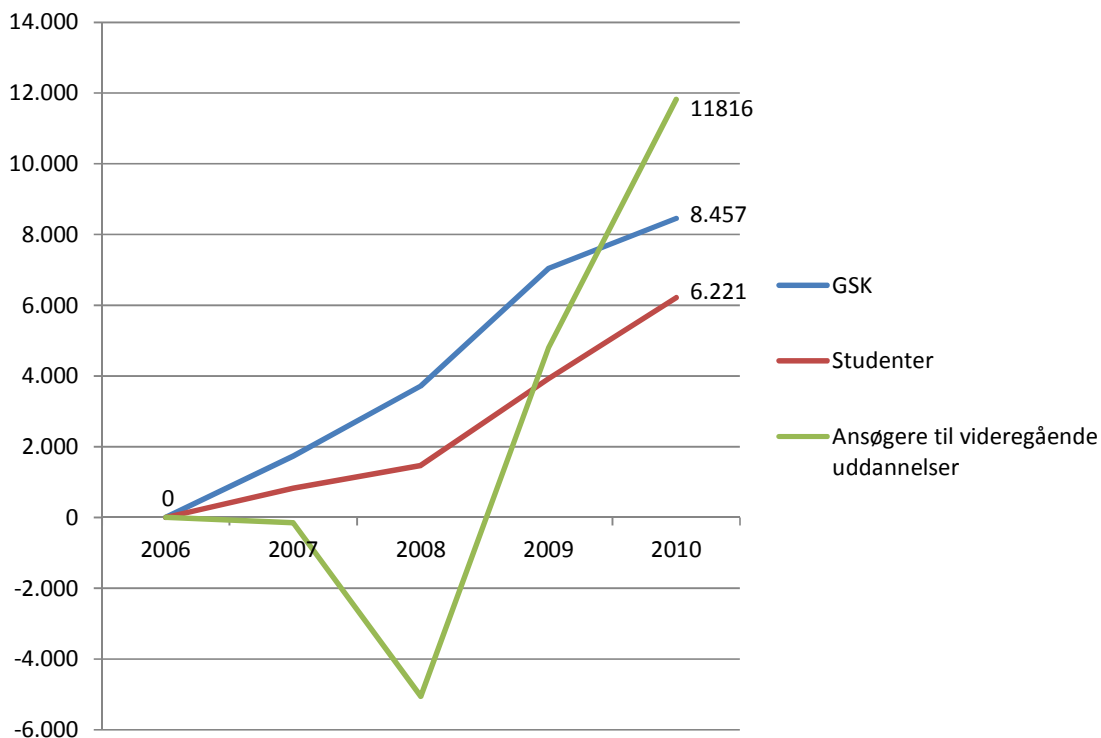
Figur 4.1: Antallet af GSK-ansøgere, studenter og ansøgere til videregående uddannelser

Kilde: GSK-statistik og Statistikbanken.

Som det fremgår af figur 4.2 nedenfor, er der i perioden 2006-2010 en større nominel stigning blandt GSK-ansøgere end blandt studenter. Dertil kommer, at den nominelle stigning blandt GSK-ansøgere ikke umiddelbart følger den nominelle stigning blandt ansøgere til de videregående uddannelser. Således kan den øgede tilgang til de gymnasiale og videregående uddannelser ikke entydigt forklare hele stigningen i antallet af GSK-ansøgere.

Figur 4.2. Nominel stigning i GSK-ansøgere, studenter og ansøgere til de videregående uddannelser i perioden 2006-2010 (basisår for beregning af stigning 2006))

Kilde: GSK-statistik og Statistikbanken.

4.2 Hypotese 2 (oplysning og vejledning)

En mulig forklaring på stigningen i antallet af GSK-ansøgere er, at der generelt er en øget information og vejledning om gymnasial supplering. Hypotesen går på, at den målrettede og brede informationsstrøm om GSK har skabt opmærksomhed om GSK. Dertil kommer den løbende vejledning, særligt via studievalgscentre, der udgør en vigtig understøttelse af elevernes overgang fra ungdoms- til videregående uddannelser. Med henblik på at belyse hypotesen har Rambøll undersøgt:

- Hvor ansøgerne er stødt på information om GSK?
- Hvornår ansøgerne har fundet ud af, at det var nødvendigt at supplere?

Samlet set tegner der sig et billede af, at oplysning og vejledning om GSK i forhold til videregående uddannelser udgør et forhold af betydning.

Interviews peger på, at der er øget kendskab til GSK blandt gymnasieelever, og GSK betragtes som en pålidelig suppleringsmulighed. Studievalgsvejlederne oplyser og vejleder i højere grad end tidligere om GSK, men det er pga. de skærpede adgangskrav, og fordi eleverne selv efterspørger det.

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at hovedparten af GSK-ansøgerne er blevet bekendt med gymnasial supplering via andre studerende, venner eller kæreste (41 pct.) eller via en hjemmeside (fx uddannelsesguiden eller GSK-hjemmesiden) (52 pct.) Herudover er 34 pct. blevet bekendt med GSK via en vejleder og 13 pct. via et familiemedlem. Således er de fleste kilder til at stifte bekendtskab med GSK-muligheden nogle, der ligger uden for uddannelsessystemet, og/eller nogle de studerende selv aktivt skal søge.

Interviews med studievalgsvejledere og GS-kordinatorer peger på, at studerende ved ungdomsuddannelserne (her særligt hf-studerende og gymnasieelever) og studenters kendskab til GSK er øget de senere år. Mange kender én eller flere, der har taget GSK, og betragter det som et pålideligt tilbud. Samtidig vejleder og oplyser Studievalgsvejledere i højere grad end tidligere om GSK. Dette skyldes dog hovedsageligt og naturligt de skærpede adgangskrav, og at eleverne sikkert af samme årsag selv efterspørger denne viden. Der er intet der tyder på, at oplysning og vejledning i sig selv har ført til et øget antal ansøgere til GSK. GSK er dog ifølge studievalgsvejlederne noget de systematisk informerer de studerende i ungdomsuddannelserne om. Nogle studerende hører dog allerede om muligheden for GSK hos UU-vejlederne i folkeskolen eller inden optag på en ungdomsuddannelse.

Dette ændrer dog ikke ved, at de studerende har taget GSK til sig som "en del" af deres ungdomsuddannelse på vejen mod de videregående uddannelser, som det peges på af flere GS-kordinatorer. Hvor informationen om GSK konkret stammer fra er svær med sikkerhed at pege på. Informationen om GSK kommer fra mange sider, herunder den tidligere undervisningsminister, der to gange har udsendt brev til alle unge, der har taget en gymnasial uddannelse inden for de sidste fire år, men som ikke er kommet i gang med en videregående uddannelse, hvori muligheden for GSK figurerer. GSK er blevet en offentlig kendt mulighed. En GS-kordinator udtaler:

"Det er i de unges bevidsthed, at de altid kan supplere. Det er svært at sige, hvor viden om GSK kommer fra. Der er flere forhold, der her gør sig gældende."

Tilsvarende udtaler en studievalgsvejleder:

"Ja, vi vejleder mere om GSK end tidligere, fordi det er vigtigt for mange. Mange finder ud af, at det godt kan lade sig gøre at supplere og komme ind på drømmestudiet (...) Der er færre og færre, der ikke ved, at det er nødvendigt at supplere. De kommer ikke til os for at få det at vide, men for at få viden om, hvordan de skal supplere."

Desuden peger flere GS-koordinatorer på, at GSK bliver opfattet som et pålideligt og fleksibelt tilbud. Der er stor sandsynlighed for, at det kursus, der skal suppleres i, bliver oprettet, og til forskel fra andre tidligere suppleringsmuligheder er GSK fleksibelt i den forstand, at det er muligt at tage GSK i sommerferien, således at det er muligt at starte på sin videre uddannelse umiddelbart efter sommerferien og dermed ikke forsinke studiestart med et halvt til et helt år. Statistikken viser ligeledes, at en rigtig stor andel af de afholdte kurser afvikles som intensive kurser i sommerferien (se figur 3.2 ovenfor).

Spørgeskemaundersøgelsen viser ligeledes, at langt hovedparten af GSK-ansøgerne først fandt ud af, at det var nødvendigt for dem at supplere med GSK efter afslutningen af deres ungdomsuddannelse (60 pct.). Generelt tegner der sig et billede af, at jo tættere på afslutningen af ungdomsuddannelsen de studerende kommer, desto flere er der, der finder frem til, at de har brug for at supplere gennem GSK.

5. STRUKTURELLE FORHOLD I DE GYMNASIALE UDDANNELSER

5.1 Hypotese 3 (studieretning)

Gymnasielevernes¹ overvejelser i forbindelse med valg af studieretning har direkte betydning for deres valg af valgfag og deres efterfølgende muligheder for at imødekomme adgangskravene til de videregående uddannelser. Manglende match mellem studieretningsvalg og valg af videregående uddannelse kan således medføre, at flere vælger/er nødt til at supplere i GSK-systemet. Med henblik på at belyse hypotesen har Rambøll undersøgt:

- Hvad har været afgørende for valg af studieretning i den gymnasiale uddannelse? Faglige interesser? Vennernes valg af valgfag? En specifik videregående uddannelse? Var der en klar kobling mellem dit valg af studieretning og videregående uddannelse?
- Har den forventede eksamenskvote spillet en større rolle end fag og niveau ved valg af studieretning i den gymnasiale uddannelse?
- Hvornår har ansøgerne vidst, hvilken uddannelse de ville søge ind på?

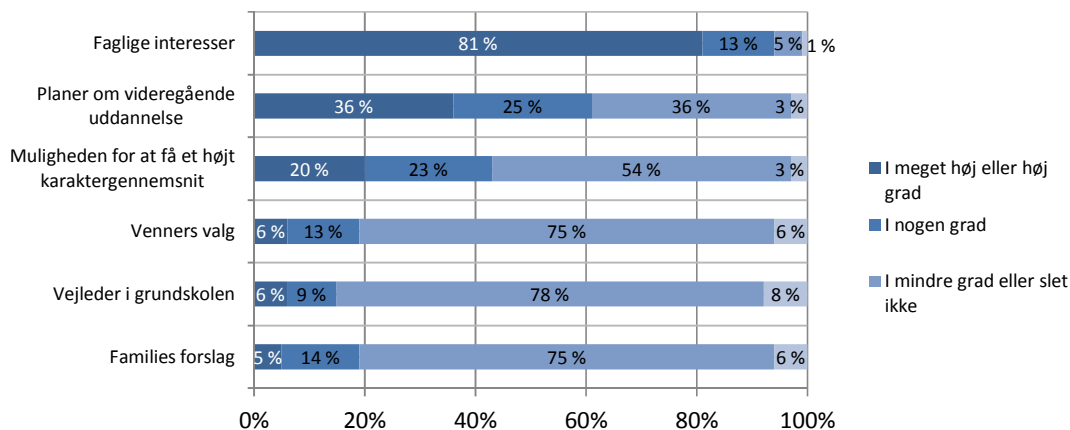
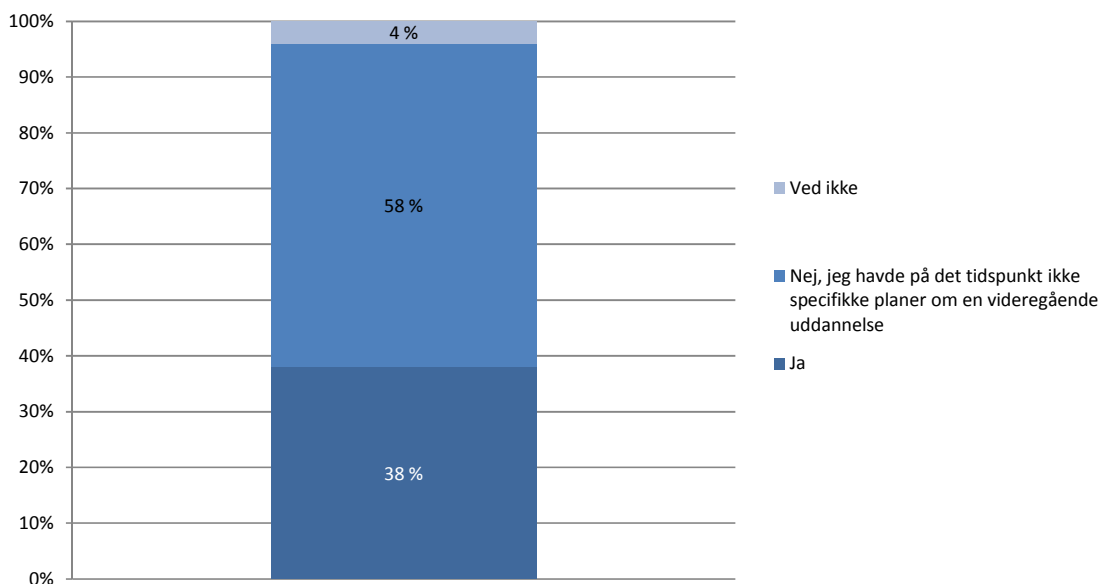
Samlet set tegner der sig et billede af, manglende match mellem valg af studieretning og valg af videregående uddannelse udgør et forhold af betydning. Det er særlig problematisk med de skærpede adgangskrav.

Langt de fleste elever får den studieretning, de gerne vil have. Faglige interesser og planer om en videregående uddannelse er vigtigst ved valg af studieretning. Men kun et fåtal ved inden ungdomsuddannelsen, hvilken specifik videregående uddannelse de vil starte på. Mange vælger derfor en studieretning, der ikke matcher deres videregående uddannelse, hvorfor de efterfølgende må supplere. Det skyldes dog sjældent, at eleverne ikke kan få den studieretning, de ønsker. U hensigtsmæssige valg af studieretning i forhold til videregående uddannelse handler om, at gymnasieelever udvikler sig i løbet af gymnasietiden.

Størstedelen af GSK-ansøgerne (91 pct.) fik deres ønskede studieretning i gymnasiet, mens cirka en fjerdedel senere har fortrudt deres valg. Figur 5.1 nedenfor viser faktorer af betydning for deres valg af studieretning. Det er især deres faglige interesser, der er afgørende for valg af studieretning. Knap 81 pct. angiver, at de faglige interesser i meget høj eller i høj grad var vigtige ved valg af studieretning. Knap 36 pct. af GSK-ansøgerne angiver, at planer om videregående uddannelse i meget høj eller i høj grad var vigtige for valg af studieretning. Næsten to ud af tre GSK-ansøgerne havde således ikke taget eventuelle uddannelsesplaner med i betragtning. For 20 pct. af GSK-ansøgerne var muligheden for at få et højt karaktergennemsnit i høj eller i meget høj grad vigtigt for deres valg af studieretning. Venners valg af studieretning samt familie og grundskolens vejleders forslag til studieretning har kun for ganske få GSK-ansøgere haft betydning for valg af studieretning. GSK-ansøgerne er således klar over, at det netop er eksamenskvote, der er afgørende ved optagelse på de videregående uddannelser. Endelig tilkendegiver 29 pct. af GSK-ansøgerne i et separat spørgsmål, at muligheden for gymnasiale suppleringskurser havde indflydelse på deres valg af studieretning.

Som det fremgår af nedenstående figur 5.2, havde 58 pct. af GSK-ansøgerne dog ikke en specifik videregående uddannelse i tankerne, da de valgte studieretning.

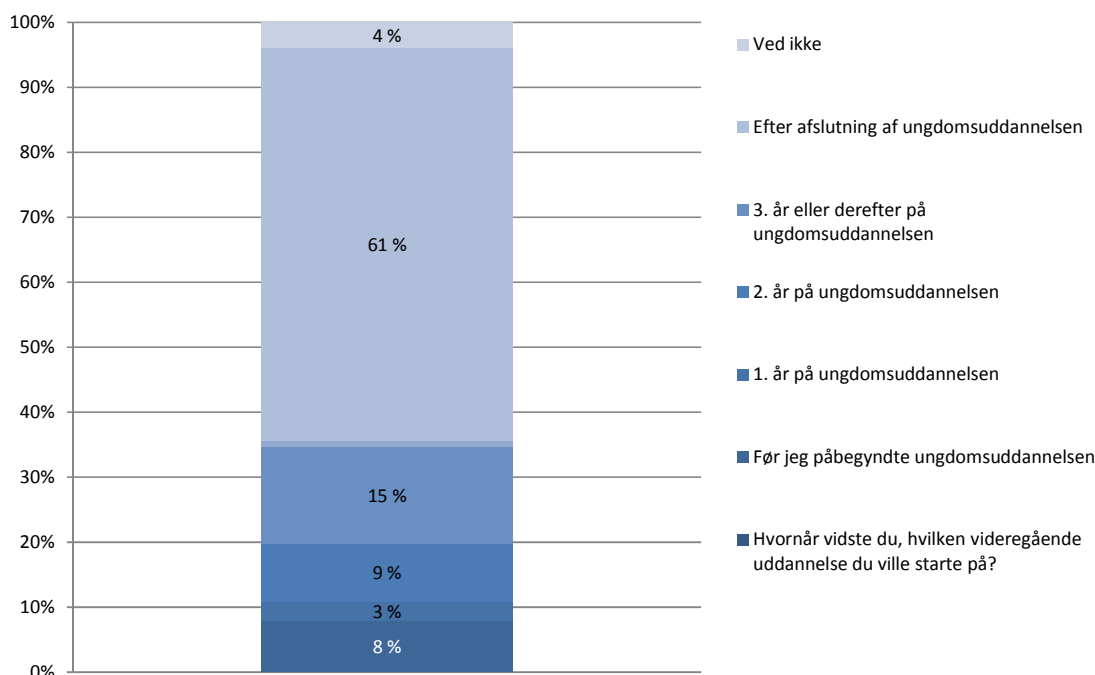
¹ Hypotesen gælder kun for de GSK-ansøgere, der har taget studentereksamen ved stx, htx eller hhx, og som har aflagt studentereksamen under den nye reform, dvs. fra år 2008 og senere.

Figur 5.1. I hvilken grad var følgende vigtig for dit valg af studieretning i gymnasiet? (n=669)**Figur 5.2. Var der en kobling mellem dit valg af studieretning og dine planer om videregående uddannelse? (n=669)**

GSK-ansøgernes egen vurdering af koblingen mellem valg af studieretning og en specifik videregående uddannelse er begrænset. Kun godt 8 pct. af GSK-ansøgerne vidste, allerede inden de påbegyndte deres ungdomsuddannelse, hvilken videregående uddannelse de ville starte på. Dette afspejler, at eleverne udvikler sig meget i løbet af gymnasietiden, efterhånden som de bliver ældre og får kendskab til forskellige fag. Dette bekræftes af rektorer, GS-koordinatore og studievejledere. 26 pct. af GSK-ansøgerne har i løbet af deres ungdomsuddannelse fundet ud af, hvilken uddannelse de ville søge ind på, mens 61 pct. først efter afslutningen af ungdomsuddannelsen har besluttet deres uddannelsesvalg.

I alt tilkendegiver 38 pct., at der var en kobling mellem valg af studieretning og planer om videregående uddannelse. En stor del af GSK-ansøgerne har således enten ikke vidst, hvilken videregående uddannelse de efterfølgende ville tage eller valgt en studieretning, der ville hjælpe dem til at opfylde adgangskravene til deres videregående uddannelse.

Figur 5.3. Hvornår vidste du, hvilken videregående uddannelse du ville starte på?

I de kvalitative interviews giver rektorer og GS-koordinatorer og til en vis grad studievalgsvejledere udtryk for, at gymnasierne tilstræber, at alle elever får den studieretning, de ønsker. De studieretninger, der ikke oprettes, indeholder typisk studieretningsfag, som ikke er adgangsgivende til de fleste videregående uddannelser (fx latin og musik).

Der tegner sig ligeledes et billede af, at der generelt er en holdning om, at eleverne skal vælge studieretning "med hjertet". Det vigtigste er at få tre gode år i gymnasiet. Eleverne er meget opmærksomme på, at uddannelsessystemet er indrettet således, at karaktergennemsnittet er adgangsgivende til de videregående uddannelser, og at karaktergennemsnittet ikke kan ændres efter studentereksamen. Derimod er det muligt at supplere sin studentereksamen med fag på specifikke niveauer. Vejledere oplyser ofte elever om, at de altid kan supplere deres studentereksamen i GSK. Dette sker dog for at berolige elever, der har valgt studieretning og valg, som de efterfølgende fortryder, at det er muligt at komme ind på deres drømmestudium, hvis de supplerer i GSK.

De gennemførte interviews peger ligeledes på, at elever har begrænsede muligheder for valg af valgfag, når det endelige valg af studieretning er truffet midt i 1.g. Dette betyder, at de fleste gymnasieelever reelt kan vælge ingen, ét eller to valgfag, og ofte er disse valg yderligere begrænsede af, at eleverne skal vælge valgfag på forudbestemte niveauer alt efter studieretningen. Elever, der udvikler sig i løbet af gymnasiets første år og eventuelt bliver bevidste om valg af videregående uddannelse, har således begrænsede muligheder for at vælge adgangsgivende fag, der ikke er en del af den valgte studieretning.

5.2 Hypotese 4 (valgfag)

Forhold omkring valgfagsmulighederne medfører, at flere vælger/er nødt til at supplere i GSK-systemet. Gymnasieelevernes valg af valgfag og eventuelle begrænsninger i den forbindelse har direkte indflydelse på deres efterfølgende muligheder for at imødekomme adgangskrav til de videregående uddannelser. I analysen af hypotesen har vi undersøgt følgende:

- Hvad har været afgørende for valg af valgfag i den gymnasiale uddannelse? Faglige interesser? Vennernes valg af valgfag? En specifik videregående uddannelse?
- Har den forventede eksamenskvote spillet en større rolle end fag og niveau ved valg af valgfag i den gymnasiale uddannelse?
- I hvilket omfang er valget af valgfag begrænset af, at specifikke fag eller fagniveauer ikke oprettes på grund af ringe søgning?
- I hvilket omfang har uddannelsens opbygning og mulighed for valgfag begrænset kursisternes valg af valgfag? I hvilket omfang der er særlige valgfag eller kombinationer af valgfag, der kan være svære at gennemføre? I hvilket omfang bidrager følgende til stigningen:
 - Hf'eres begrænsninger i forhold til at få flere A-niveauer?
 - Hhx'eres begrænsninger i forhold til at få naturvidenskabelige fag?
 - Htx'eres begrænsninger i forhold til at de ikke kan opfylde adgangskravene til humaniora?

Samlet set tegner der sig et billede af, at valgfag udgør et forhold af betydning. Gymnasieelever tager i højere grad end ved valg af studieretning deres eventuelle planer om videregående uddannelse i betragtning.

Mange elever oplever ifølge studievalsvejledere problemer, fordi valg af valgfag i den nye gymnasieform er meget begrænset (ofte kun 0-2 valg efter valg af studieretning). Selvom elever i løbet af gymnasiet finder ud af, hvilken videregående uddannelse de vil starte på, er deres muligheder for at leve op til de specifikke adgangskrav på dette tidspunkt ret begrænsede.

På lige fod med valg af studieretning oplever størstedelen af GSK-ansøgerne (87 pct.) at modtage deres ønskede valgfag. Interviews med rektorer viser, at det typisk er ikke-adgangsgivende valgfag, der ikke kan oprettes på grund af ringe søgning (fx datalogi). Cirka 22 pct. af GSK-ansøgerne vurderer, at muligheden for gymnasiale suppleringskurser havde indflydelse på deres valg af valgfag.

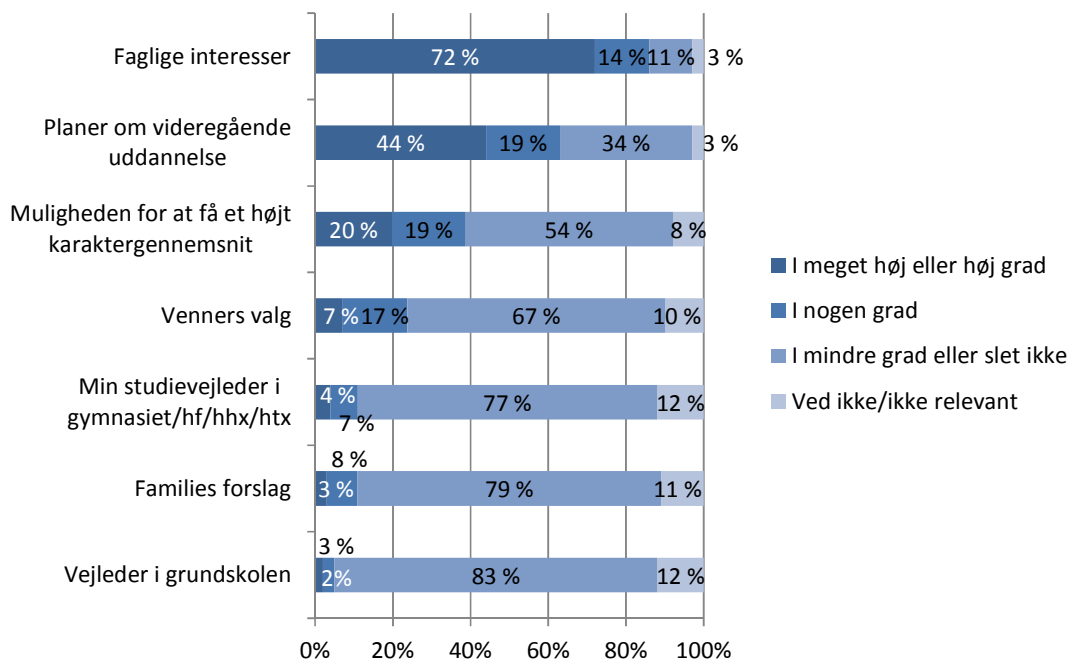
Figur 5.4 nedenfor illustrerer faktorer af betydning for GSK-ansøgernes valg af valgfag. Det er især de faglige interesser, der er af betydning for deres valg af valgfag. 72 pct. af GSK-ansøgerne angiver således, at de faglige interesser i meget høj eller i høj grad var vigtige for valg af valgfag på ungdomsuddannelsen. For 44 pct. var planer om videregående uddannelse i meget høj eller i høj grad afgørende for valg af valgfag, og denne faktor har således haft større betydning for GSK-ansøgernes valg end ved valg af studieretning. GS-koordinatorer og studievalsvejledere fremhæver, at gymnasieelever ved valg af valgfag er mere afklarede om planer om videregående uddannelse, når de skal vælge valgfag, fordi de er blevet ældre og har stiftet bekendtskab med fagene. En studievalsvejleder udtaler:

"Det gode ved valgfag er, at de først skal vælges senere. Der er eleverne blevet klogere på sig selv og er måske mere opmærksomme på, hvad de skal bruge fagene til senere."

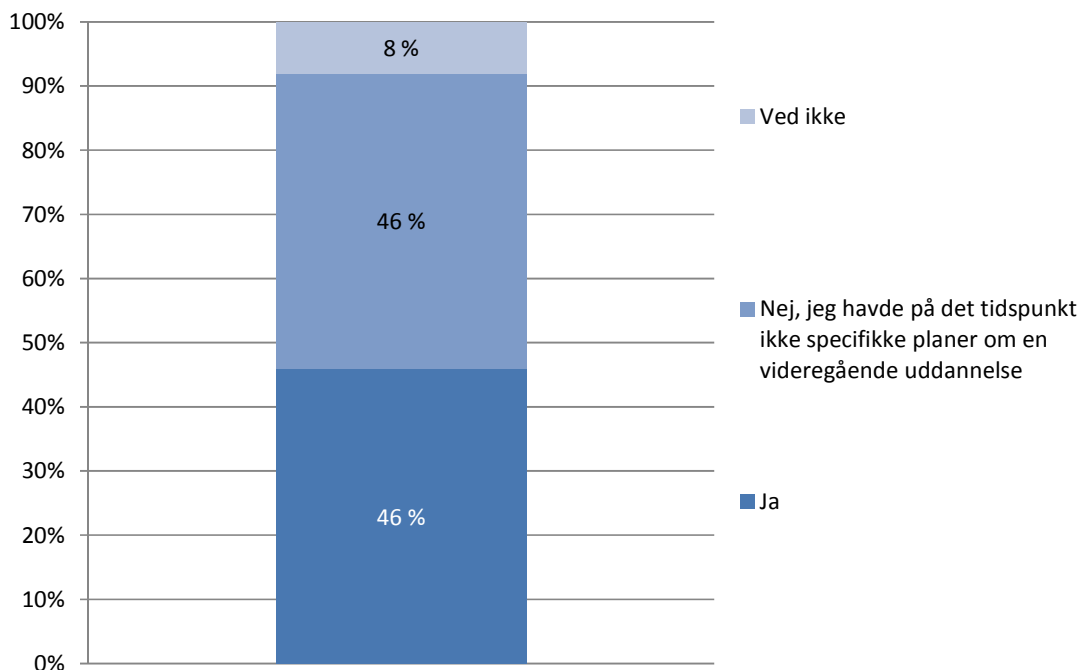
Dette understøttes af figur 5.5, der viser, at 46 pct. af GSK-ansøgerne siger, at der var en kobling mellem deres valg af valgfag og deres planer om videregående uddannelse. Til sammenligning er det kun 38 pct., der angiver, at der var en kobling mellem deres valg af studieretning og deres planer om videregående uddannelser (se figur 5.2 ovenfor).

For 20 pct. af GSK-ansøgerne var muligheden for et få et højt karaktergennemsnit i høj eller i meget høj grad vigtigt for deres valg af valgfag. Dette tyder på, at de er bevidste om, at de fleste videregående uddannelser optager på baggrund af eksamenskvalitet. Interviews med GS-kordinatorer og studievalgsvejledere bekræfter, at en del af gymnasieeleverne på denne måde tænker strategisk. Endelig var venners valg, families forslag samt grundskolens og gymnasiets vejleders forslag til valg af valgfag kun afgørende for en mindre del af GSK-ansøgerne.

Figur 5.4. I hvilken grad var følgende vigtig for dit valg af valgfag på ungdomsuddannelsen? (n=1.111)

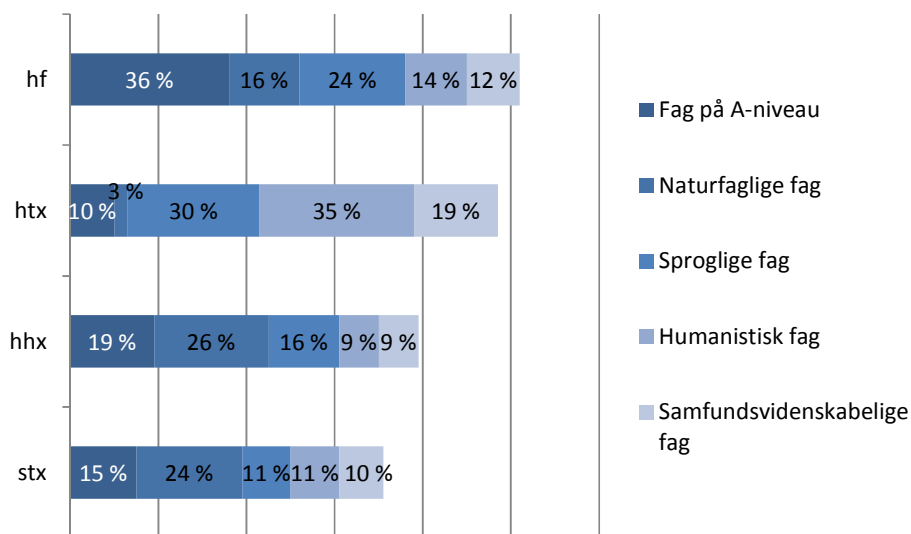
Figur 5.5. Var der en kobling mellem dine valgfag og dine planer om en videregående uddannelse? (n=1.092)

Interviews med studievalgsvejledere og GS-kordinatorer viser som tidligere nævnt, at gymnasieelevers muligheder for valg af valgfag efter valg af studieretning er yderst begrænsede. En studievalgsvejleder udtaler: "I en del studieretninger er valg af valgfag en saga blot. Man kan måske vælge mellem to forskellige fag. Den brede valgfagspalette er der ikke mange, der møder."

Nedenstående figur illustrerer, hvor stor en andel af GSK-ansøgerne der i høj eller i meget høj grad har oplevet begrænsninger i forhold til at få henholdsvis nok fag på A-niveau, naturfaglige fag, sproglige fag, humanistiske fag og samfundsvidenskabelige fag på deres gymnasiale uddannelse. Det ses, at især hf'ere har oplevet begrænsninger i forhold til at få tilstrækkeligt med fag på A-niveau. Der er få htx'ere, der har behov for at supplere, men de htx'ere, der haft behov for at supplere, mangler især historie, samfundsfag eller 2. fremmedsprog på mindst B-niveau for at kunne søge om optagelse på humanistiske eller samfundsvidenskabelige videregående uddannelser. Blandt hhx'ere og stx'ere er det især naturvidenskabelige fag, som kursisterne har oplevet begrænsninger i forhold til at få.

Figur 5.6: Andel af GSK-ansøgere, der i høj eller i meget grad har oplevet begrænsninger i forhold til at få nok fag på A-niveau, naturfaglige fag, sproglige fag, humanistiske fag eller samfundsvidenskabelige fag.

Note: Respondenter har forholdt sig til hver af de fem mulige begrænsninger, og tallene kan derfor summere til mere end 100 pct. (stx: n=680, hhx: n= 94, htx: n=37, hf: n=239).

6. STRUKTURELLE FORHOLD I DE VIDEREGÅENDE UDDANNELSER

6.1 Hypotese 5 (skærpede adgangskrav)

Skærpede adgangskrav medfører, at flere vælger/er nødt til at supplere i GSK-systemet. En grundlæggende forklaring på den stigende tilgang til GSK-systemet er de skærpede uddannelseskrav til de videregående uddannelser. Med henblik på at belyse hypotesen har vi undersøgt:

- Hvor mange ansøgere der vil forbedre karakteren i et allerede gennemført fag for at kunne søge optagelse på en konkret videregående uddannelse?
- Hvor mange ansøgere der mangler ét eller flere fag på et specifikt niveau for at kunne søge optagelse på en konkret videregående uddannelse?
- I hvilket omfang er det adgangskrav forbundet med særlige uddannelser, der typisk medfører behov for suppleringskurser?

Samlet set tegner der sig et billede af, at de skærpede adgangskrav udgør en central forklaring.

Der var en markant stigning i tilgangen til GSK i 2008/2009, hvilket stemmer overens med indførelsen af de skærpede adgangskrav.

Dertil kommer, at alle de interviewede GS-koordinatorer, studievalgsvejledere og rektorer peger på de skærpede adgangskrav som værende den vigtigste forklaring. Det er især specifikke fagniveauer, kursisterne har behov for.

Som det fremgår af figur 3.1 ovenfor, var stigningen i GSK-ansøgere særlig markant i 2008-2009, hvor antallet af ansøgere steg fra 6.106 til 9.423. Det svarer til en stigning på 3.317 ansøgere. Dette mønster stemmer overens med indførelsen af de skærpede adgangskrav på de videregående uddannelser.

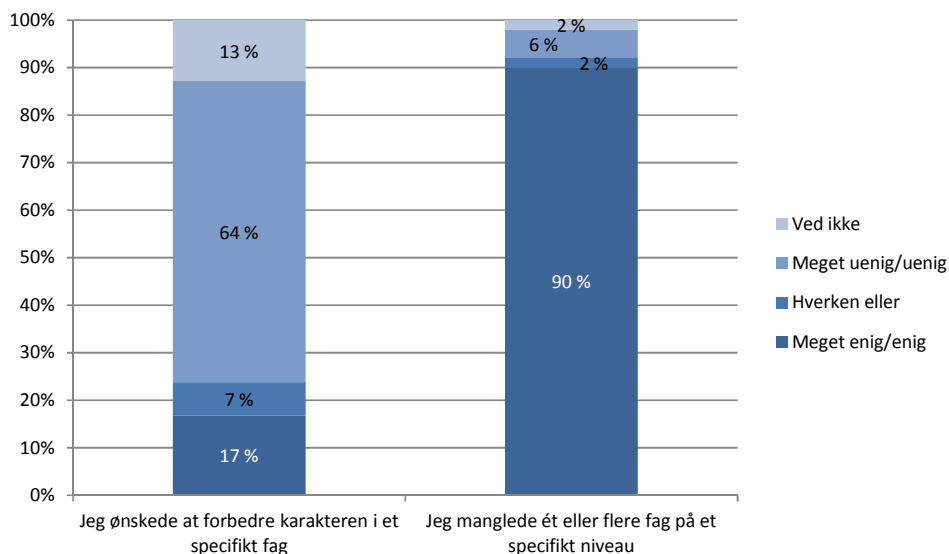
Dertil kommer, at GS-koordinatorer og studievalgsvejledere i næsten alle de gennemførte interviews tilkendegiver, at skærpede adgangskrav er den væsentligste forklaring på stigningen i antallet af GSK-ansøgere. De nævner forholdet, allerede før de bliver præsenteret for hypotesen.

Som en respondent udtrykker det:

"Var der ingen specifikke adgangskrav til de videregående uddannelser, var der intet behov for gymnasial supplerings."

Spørgeskemaundersøgelsen viser ligeledes, at 90 pct. af GSK-ansøgere manglede ét eller flere fag på et specifikt niveau, mens 17 pct. af GSK-ansøgerne ønskede at forbedre karakteren i et specifikt fag, hvilket fremgår af figur 6.1 nedenfor.

Figur 6.1: Hvor enig eller uenig er du med følgende udsagn om dit valg af gymnasiale suppleringskurser? (n=1.083)

Endelig indikerer yderligere analyse, at ansøgerne typisk søger supplerung til en bred vifte af videregående uddannelser. Således fordeler GSK-ansøgerne i spørgeskemaundersøgelsen sig på flere end 100 forskellige uddannelser. Der er således kun ganske få uddannelser, der kan siges at være typiske blandt GSK-ansøgere. Tabel 6.1 præsenterer GSK-ansøgernes relative fordeling på de fem mest udbredte videregående uddannelser blandt GSK-ansøgerne. GSK-ansøgernes fordeling er desuden sammenlignet med fordelingen blandt samtlige ansøgere til de pågældende uddannelser. Som det fremgår af tabellen, udgør medicin den mest udbredte uddannelse, idet 14 % af GSK-ansøgerne angiver medicin som motivation for valg af supplerung i GSK-systemet. Andelen af GSK-ansøgere der søger supplerung med henblik på at læse medicin er ligeledes større end den generelle søgning til studiet, hvor medicin udgør cirka 4 % af ansøgerne. Andelen af GSK-ansøgere er ligeledes overrepræsenteret på psykologi og til en vis grad idræt.

Tabel 6.1 Fordeling af GSK-ansøgere på udvalgte videregående uddannelser

	GSK	Generelle Ansøgere
Medicin	14 %	4 %
Psykologi	5 %	2 %
Idræt	5 %	1 %
Biologi	3 %	1 %
RUC sambas	3 %	1 %

Tabel note: * KOT Oversigt – Ansøgernes 1. prioritet i 2011

Interviews understøtter til en vis grad dette billede. Flere peger på, at ingen uddannelser er overrepræsenterede i forhold til, hvor mange ansøgere de forskellige uddannelser har. Der er dog mange, der supplerer til medicin, men dette studium er samtidig et af de mest søgte studier i Danmark.

6.2 Hypotese 6 (kendskab til adgangskrav)

Studenternes manglende kendskab til og forståelse af adgangskravene medfører, at flere vælger/er nødt til at supplere i GSK-systemet. En anden relevant hypotese er, at eleverne ikke har den nødvendige forståelse af adgangskravene, hvorfor de ikke har taget de nødvendige fag som en del af deres gymnasiale uddannelse:

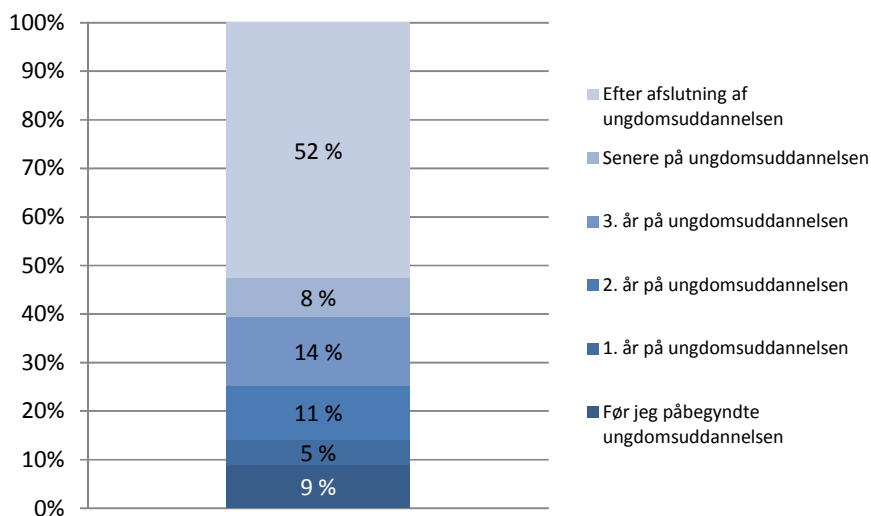
- Hvor og hvornår ansøgerne er stødt på information om adgangskravene?
- Hvor og hvornår ansøgerne i første omgang er blevet vejledt i forhold til adgangskravene?
- I hvilket omfang ansøgerne har forholdt sig til adgangskravene i forhold til valg af studieretning og valgfag?

Samlet set tegner der sig et billede af, at kendskab til adgangskrav udgør et forhold af betydning. Størstedelen af eleverne kender først til adgangskravene forholdsvis sent eller efter endt ungdomsuddannelse.

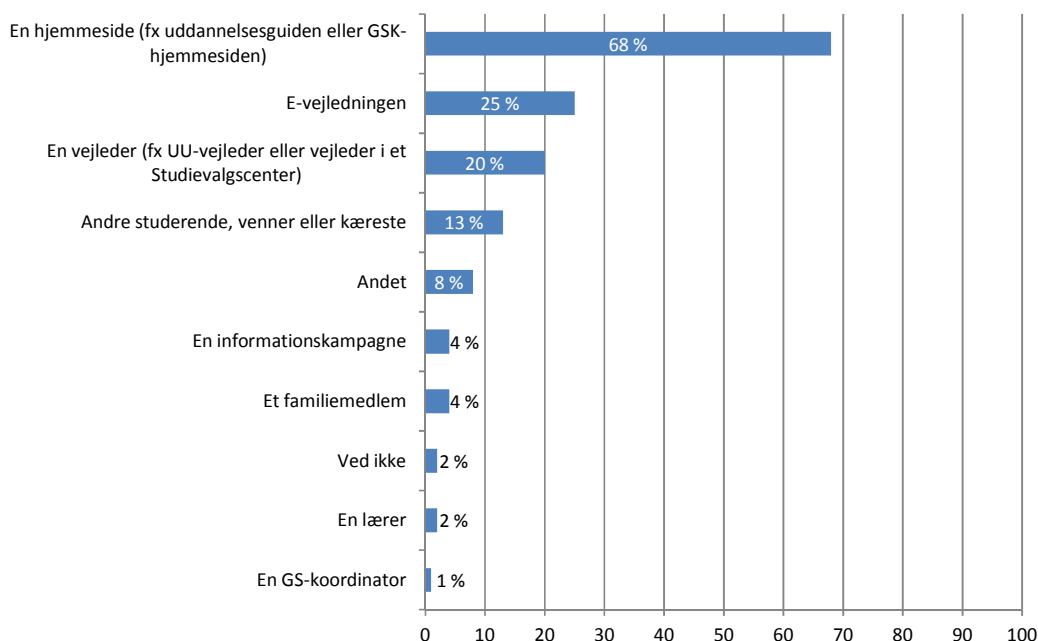
I alt 60 pct. af GSK-ansøgerne blev først opmærksom på adgangskravene efter 3. år på ungdomsuddannelse eller efter endt ungdomsuddannelse. Kendskabet etableres typisk via en hjemmeside (fx uddannelsesguiden.dk eller gsdanmark.dk) eller e-vejledningen.

Studievalgsvejledere informerer gymnasieelever om adgangskravene til de videregående uddannelser. På Fyn kommer studievalgsvejlederne eksempelvis allerede ud på gymnasierne og oplyser eleverne om adgangskravene, inden de træffer det endelige valg af studieretning. Det kan dog tænkes, at nogle elever alligevel ikke fastholder viden om adgangskravene, fordi de på daværende tidspunkt ikke er i stand til at forhold sig til dem. Størstedelen af eleverne ved ikke inden valg af studieretning, hvilken videregående uddannelse de vil søge ind på, hvorfor det kan være svært at forholde sig til adgangskravene.

Figur 6.2: Hvornår blev du bekendt med adgangskravene til din videregående uddannelse? (n=1.055)

Figur 6.3: Hvordan blev du bekendt med adgangskravene til din videregående uddannelse? (n=1.047)

Note: Respondenter har haft mulighed for at afgive flere svar, hvorfor procentangivelser summerer over 100.

6.3 Hypotese 7 (tidligere årgange)

Indførelsen af de skærpede adgangskrav har gjort det sværere for tidligere årgange (før 2008) at søge ind på de videregående uddannelser, hvilket således kan medføre øget tilgang til GSK-systemet. Med henblik på at afdække hypotesen har Rambøll belyst følgende spørgsmål:

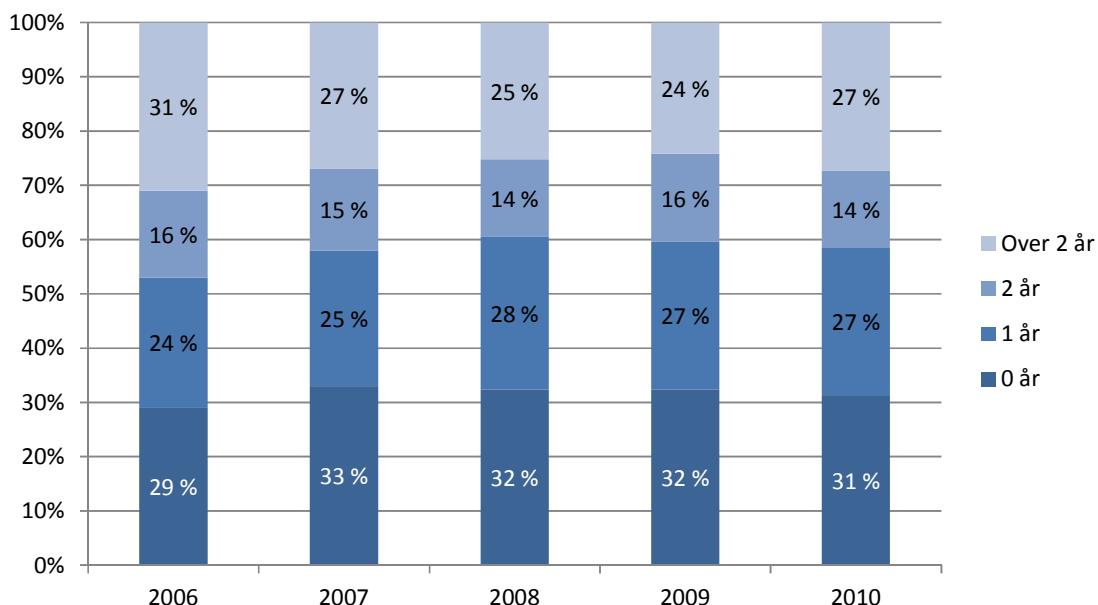
- I hvilket omfang dimittendancienniteten blandt GSK-ansøgere er steget?
- Omfang af ansøgere med dimittendanciennitet før 2008 (sammenlignet med stigningen i GSK samlet set)?

Samlet set tegner der sig et billede af, at tidligere årganges søgning til GSK ikke udgør en forklaring. Andelen af GSK-ansøgere fra tidligere årgange ligger stabilt i perioden fra 2006-2010. Således er der ingen indikation på, at tidligere årgange har haft betydning for udviklingen.

Udviklingen i GSK-ansøgernes dimittendanciennitet fremgår af figur 6.4 nedenfor.² Som det fremgår af figuren, er ansøgernes fordeling på anciennitet ensartet i perioden 2006-2010. Der er således ingen indikation på, at en større andel af de tidligere årgange søger GSK efter indførelsen af de skærpede adgangskrav. Cirka 23 pct. af GSK-ansøgerne i spørgeskemaundersøgelsen gennemførte deres ungdomsuddannelse inden 2008.

Interviews bekræfter denne tendens, idet flere peger på, at det er ganske få fra de tidligere årgange, der har taget GSK på grund af de skærpede adgangskrav.

² Angivelse af startår følger kalenderåret. GSK-ansøgere, der har startet GSK i år 0, har således fulgt fag i sommeren eller efteråret umiddelbart efter afslutning af deres gymnasiale uddannelse. Tilsvarende gælder det for GSK-ansøgere, der har startet GSK i år 1, at de har fulgt fag i kalenderåret (første sommer og efterår) efter dimissionsåret.

Figur 6.4. Andel af GSK-ansøgere der venter 0, 1, 2 eller over 2 år med at søge ind på GSK

Kilde: GSK-statistik.

6.4 Hypotese 8 (bonus og 2-års-regel)

En nærliggende hypotese er, at introduktion af færdiggørelsesbonus og 2-års-reglen giver et incitament til tidlig studiestart. Således kan introduktion af færdiggørelsesbonus og 2-års-regel medføre, at flere vælger/er nødt til at supplere i GSK-systemet inden for 2 år af den afsluttede gymnasiale uddannelse. Reglen gælder i år for de ansøgere, der har afsluttet deres gymnasiale uddannelse i 2009, 2010 og 2011. Med henblik på at belyse hypotesen undersøgte vi følgende:

- I hvilket omfang andelen af ansøgere, der tager supplerings i GSK i umiddelbar forlængelse af afslutningen af deres gymnasiale uddannelse, er stigende?
- I hvilket omfang færdiggørelsesbonus og 2-års-reglen indgik i ansøgernes overvejelse i valget af supplerings i GSK (supplerings i umiddelbar forlængelse af den gymnasiale uddannelse med henblik på tidlig studiestart)?

Samlet set tegner der sig et billede af, at bonus og 2-årsreglen ikke har haft nævneværdig betydning for stigningen i GSK-systemet. Andelen af GSK-ansøgere, der tager GSK inden for 2 år, ligger stabilt i perioden fra 2006-2010. Således er der ingen indikation på, at bonusreglen har haft betydning for udviklingen.

Da hovedparten af studenter også før indførelsen af 2-års-reglen påbegyndte en videregående uddannelse inden for to år, er det begrænset, hvor mange der tager GSK inden for 2 år, som ellers ikke ville gøre det. Registerdata peger på, at andelen af kursister, der tager GSK inden for henholdsvis 0, 1, 2 og mere end to år, har været konstant de seneste år (se figur 6.4 under hypotese 7). Der er således ingen indikation på, at indførelsen af 2-års-reglen har haft nævneværdig betydning for stigningen i GSK-systemet.

7. STRUKTURELLE FORHOLD I GSK-SYSTEMET

7.1 Hypotese 9 (særlige hold for lærerstuderende)

Oprettelsen af særlige GSK-hold for blandt andre lærerstuderende før linjefaget medfører, at flere vælger supplerende i GSK-systemet.

- Omfanget af kursister på GSK-hold for lærerstuderende, der ønsker at imødekomme nye krav på læreruddannelsen om B-niveau til linjefag (sammenlignet med stigningen i GSK samlet set)
- I hvilket omfang de særlige GSK-hold kan siges at tiltrække nye ansøgere?

Samlet set tegner der sig et billede af, at særlige hold for lærerstuderende ikke udgør en forklaring. De særlige hold vurderes at omfatte et begrænset antal GSK-ansøgere.

Ifølge interviews med GS-kordinatorer er det kun i nogle af GS-regionerne, at der oprettes særlige hold for lærerstuderende. Her har behovet for supplerende til lærerstuderende ikke været så stort, som man indledningsvist havde forventet, hvorfor lærerstuderende ofte integreres på de almindelige GSK-hold. Der er tale om et forholdsvis begrænset antal ekstra kursister.

Flere af de interviewede peger dog på, at GSK-systemet over en årrække har overtaget kurser fra eksempelvis ingeniørhøjskoler, kurser fra VUC samt al supplerende rettet mod naturvidenskabelige studier på universiteterne, hvilket medførte en ikke ubetydelig tilgang af kursister til GSK-systemet – især på sommerkurserne. Dette forhold kan være med til at forklare den dokumenterede vækst i antallet af GSK-ansøgere, særligt i forhold til sommerkurserne. Eksempelvis har man i Århus haft cirka 644 GSK-ansøgere siden man i 2009 overtog en stor del af GSK til ingeniørhøjskolerne samt supplerende rettet mod naturvidenskabelige studier på universiteterne.

7.2 Hypotese 10 (udvidelse af optagelsesberettigede)

Udvidelsen af potentielle ansøgere til GSK med inklusion af unge med en erhvervsuddannelse plus mindst ét fag på C-niveau medfører, at flere vælger/er nødt til at supplere i GSK-systemet. I forbindelse med afdækning af hypotesen har vi undersøgt:

- Omfanget af ansøgere siden 2010 fra en erhvervsuddannelse (sammenlignet med stigningen i GSK samlet set).

Samlet set tegner der sig et billede af, at udvidelsen af de optagelsesberettigede ikke udgør en forklaring. Udvidelsen er ikke slået igennem endnu og kan derfor ikke have haft nævneværdig betydning for stigningen i GSK-systemet.

Blandt de interviewede GS-kordinatorer er der generelt enighed om, at udvidelsen ikke har haft den store betydning for antallet af GSK-ansøgere. Eksempelvis er der i Aarhus kun tale om 4-5 personer årligt. Udvidelsens betydning for antallet af GSK-ansøgere på sigt kan ikke vurderes ud fra det eksisterende datagrundlag.

8. INDIVIDUELLE FORHOLD BLANDT MÅLGRUPPEN

8.1 Hypotese 11 (uafklarede studenter)

En mulig forklaring på stigningen i antallet af GSK-ansøgere er, at flere vælger mere end ét suppleringsfag, fordi de studiemæssigt er uafklarede. Der er dog ikke noget der tyder på at de studerende er blevet mere uafklarede og dermed heller ikke udgør en central forklaring på stigningen i antallet af GSK-kursister. Med henblik på at belyse hypotesen har Rambøll undersøgt:

- I hvilket omfang flere vælger GSK, fordi de ikke ved, hvilken uddannelse de vil påbegynde?
- I hvilket omfang ansøgerne vælger suppleringsfag til mere end én uddannelse?

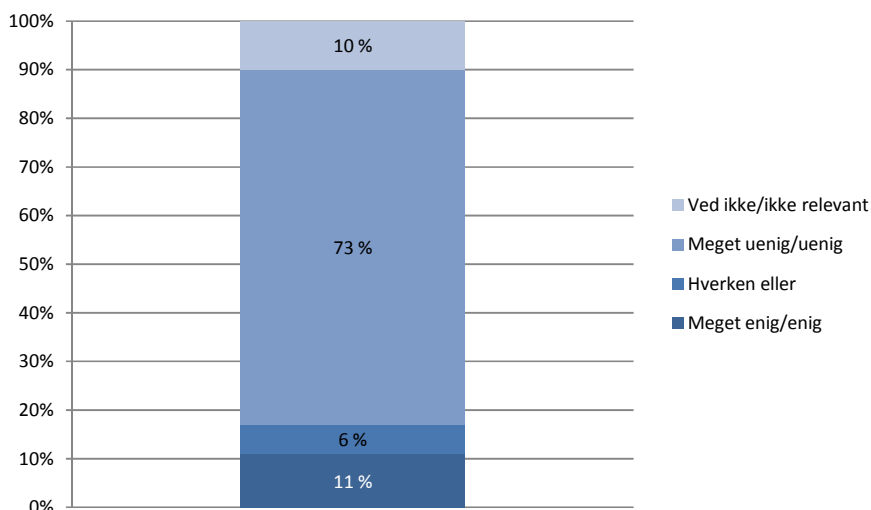
Samlet set tegner der sig et billede af, at uafklarede studerendes valg af GSK er meget begrænset, og at det ikke kan siges at forklare, hvorfor flere vælger at supplere i GSK-systemet.

Langt de fleste GSK-ansøgere vidste, hvilken uddannelse de ville starte på, da de ansøgte om suppleringskurset, alligevel har ¼ af GSK-ansøgerne taget GSK-fag, der passer til mere end en videregående uddannelse. Dette behøver dog ikke betyde andet, end at GSK-ansøgerne har et udpræget ønske om uddannelse. De interviewede pegede således også på, at der er god overensstemmelse mellem de fag, som GSK-ansøgere, der vælger mere end ét fag, vælger (fx matematik A og fysisk B). For at skulle kunne forklare stigningen i GSK-ansøgere skal der være en stigning i antallet af uafklarede. Dette vurderer ingen af respondenterne, at der er tale om.

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at langt hovedparten af GSK-ansøgerne først fandt ud af, at det var nødvendigt for dem at supplere med GSK efter afslutningen af deres ungdomsuddannelse (60 pct.). Generelt tegner der sig et billede af, at jo tættere på afslutningen af ungdomsuddannelsen de studerende kommer, desto flere er der, der finder frem til, at de har brug for at supplere gennem GSK. Således er det ikke et spørgsmål om, at de studerende ikke er afklarede, når de vælger suppleringsfag, men at de først bliver bevidste om behovet i slutningen af ungdomsuddannelsen eller efterfølgende. Dette stemmer overens med en øget afklaring fra studievalget til valget af valgfag (Hypotese 4)

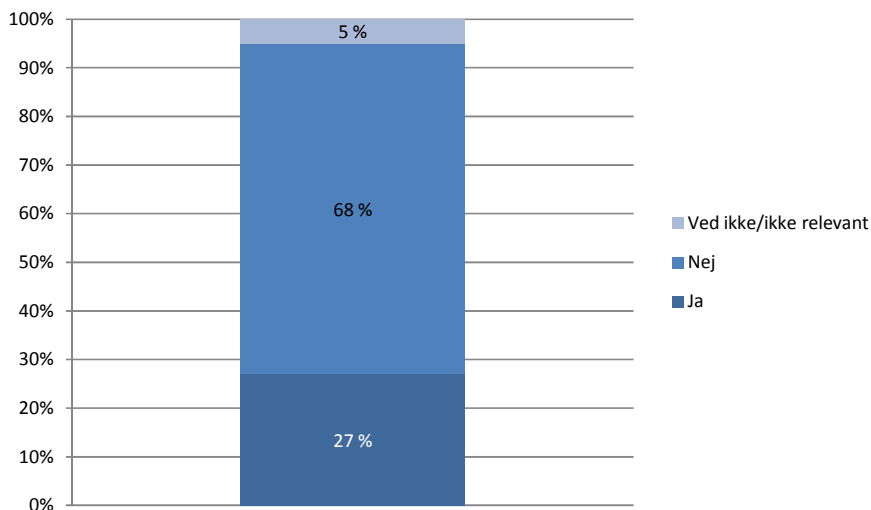
Spørgeskemaundersøgelsen viser ligeledes, at 11 pct. af GSK-ansøgerne ikke vidste, hvilken uddannelse de ville starte på, da de valgte suppleringskurser. Det er således ikke udbredt, at GSK-ansøgerne er uafklarede, når de vælger suppleringskurser. Til dette skal tilføjes at de studerende opfordres til at have flere uddannelsesprioriteter, når de vælger uddannelse, hvorfor der kan indgå flere uddannelser i vurdering af spørgsmålet.

Figur 8.1. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn om dit valg af gymnasiale suppleringskurser? Jeg vidste ikke, hvilken uddannelse jeg ville starte på, men jeg ønskede at lave noget fagligt (n=1.075)

Spørgeskemaundersøgelsen viser desuden, at en fjerdedel af kursisterne har taget GSK-fag til mere end én videregående uddannelse. En forklaring på dette kan være, at de studerende har et stærkt ønske om at læse videre og dermed supplerer til flere forskellige uddannelser i ønsket om at komme ind på en af disse. En anden forklaring, der dog ikke stemmer overens med ovenstående, er, at de er uafklarede omkring deres videre uddannelsesvalg, når de vælger suppleringsfag.

Figur 8.2. Valgte du GSK-fag til mere end én uddannelse?

Interviews med flere GS-kordinatorer peger på, at der er god overensstemmelse mellem de fag, som GSK-ansøgere, der vælger mere end ét fag, vælger (fx matematik A og fysisk B). En GS-kordinator forklarer:

"Det typiske er, at elever, der vælger flere fag, fx vælger matematik og kemi eller fysik. Det hænger jo godt sammen med videre uddannelse (...) Der er ikke noget der tyder på, at de er uafklarede, når de søger om GSK."

En anden GS-kordinator forklarer dog, at der er en lille stigning i de ansøgere, hvis forskellige ønsker til kurser 'stritter':

"Det er måske en lille smule større end tidligere, men det er stadigvæk sådan, at langt de fleste er målrettede, og deres ansøgninger hænger fint sammen. Det er i marginalafdelingen, men der er dog flere end tidligere."

I forhold til denne hypotese er det vigtigt at holde fast i, at for at skulle kunne forklare stigningen i GSK-ansøgere skal der være en stigning i antallet af uafklarede. Dette vurderer ingen af respondenterne, at der er tale om.

8.2 Hypotese 12 (økonomi)

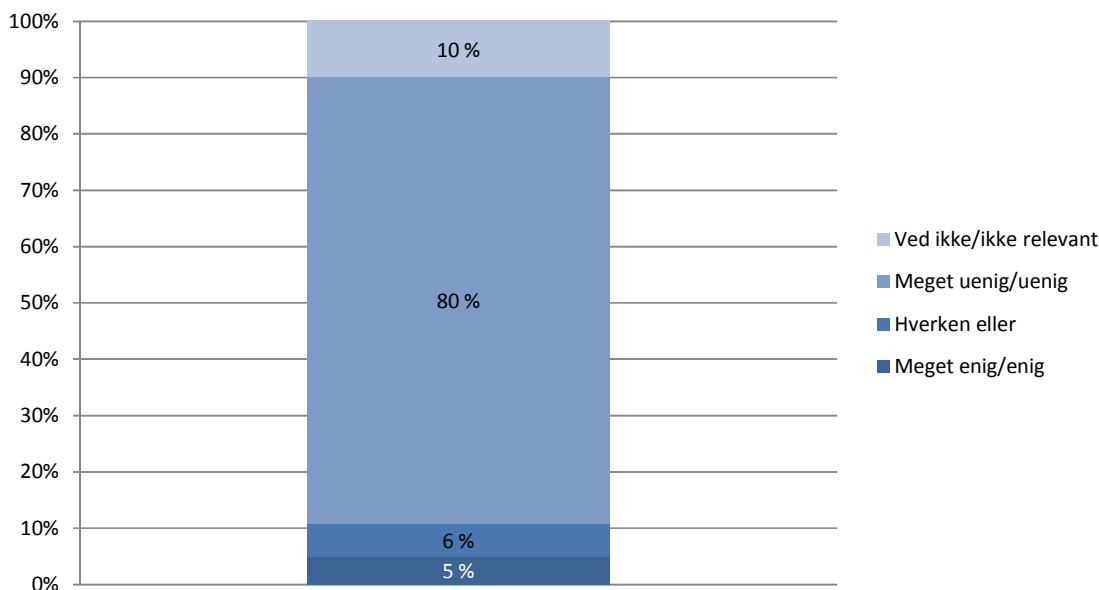
Økonomiske forhold forstået som SU-incident medfører, at flere vælger flere fag i GSK. Med henblik på at belyse hypotesen har Rambøll undersøgt:

- I hvilket omfang kursisterne vælger flere fag på grund af muligheden for SU-støtte (mindst 16 timers undervisning om ugen i fag på positivlisten)?

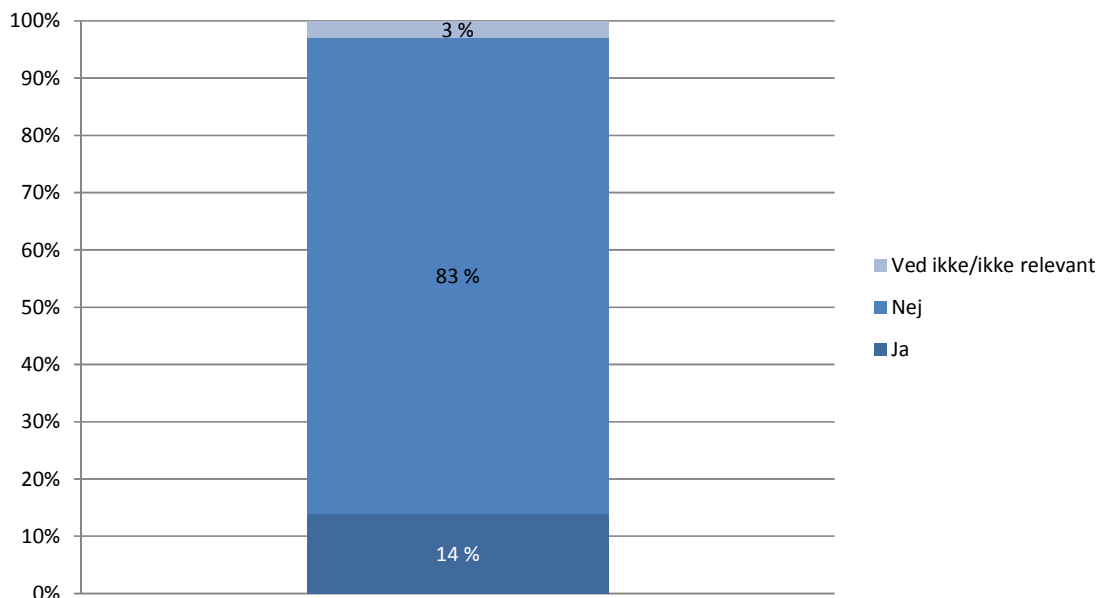
Samlet set tegner der sig et billede af, at SU ikke har haft nævneværdig betydning for stigningen i GSK-systemet.

GSK-ansøgere kan i visse tilfælde være berettiget til SU.³ Som det fremgår af figur 8.3 nedenfor, er det kun 5 pct. af GSK-ansøgerne, der valgte GSK på grund af muligheden for at få SU. Dertil kommer, at kun 14 pct. valgte flere fag på grund af muligheden for at modtage SU (se Figur 8.4).

Figur 8.3. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn om dit valg af gymnasiale suppleringskurser? Det var ikke nødvendigt for mig at supplere, men jeg ønskede at få SU. (n=1.083)

³ For at kunne få SU skal kursisten have "mindst 16 timers undervisning om ugen og ikke have gennemført fagene på samme niveau før. SU til karakterforbedring kan kun ske til fag og niveauer, som du har taget ud over din samlede eksamen (ekstra opbehold)" (www.su.dk)

Figur 8.4. Valgte flere GSK-fag på grund af muligheden for at modtage SU?

Interviews med GS-kordinatorer og studievalgsvejledere bekræfter, at det er få, der tager flere fag i GSK med det formål at modtage SU. En GS-kordinator siger følgende:

"Det er forsvindende få, der får SU. Og tal viser, at det er få, der springer fra deres ene fag, efter de er blevet godkendt til at modtage SU. De, der tager to fag, er nødt til at gøre det i forhold til studiekravene."

GS-kordinatorer påpeger, at de fleste GSK-ansøgere, der supplerer flere fag i GSK, har brug for disse fag til deres videregående uddannelse (fx matematik A og fysik B til medicin).

BILAG 1

Rambøll har i forbindelse med undersøgelsen indsamlet data fra en bred vifte af kvalitative og kvantitative datakilder:

- Registerdata
- Spørgeskemaundersøgelse blandt dimittender fra GSK-systemet
- Individuelle interviews blandt GS-kordinatorer
- Individuelle interviews blandt vejledere fra Studievalg samt rektorer fra uddannelsesinstitutioner.

En mere detaljeret beskrivelse af dataindsamlingsaktiviteterne fremgår af det følgende.

Registerdata

Formålet med anvendelse af registerdata var at tegne et billede af udviklingen i ansøgningen og eventuelle ansøgningsmønstre i GSK-systemet over tid. Statistisk materiale blev indsamlet via GS-kordinatorerne og Ministeriet for Børn og Undervisning (Statistikbanken). Følgende data blev indsamlet:

- Tilgang og bestand til GSK-systemet (over tid)
- Antal af dimittender fra gymnasiale uddannelser og ansøgere til de videregående uddannelser (over tid)
- Antal og andel af GSK-ansøgere med dimittendanciennitet på (a) 1 år eller derunder, (b) 2 år eller derunder eller (c) over 2 år (over tid)
- Antal og andel af GSK-ansøgere med eksamen før 2008 (over tid).

Spørgeskemaundersøgelse blandt GSK-dimittender.

Formålet med spørgeskemaundersøgelsen var at belyse dimittendernes progression frem mod valget af GSK, herunder hvornår de blev opmærksomme på behovet for supplerer, om de valgte GSK som supplerer til én eller flere uddannelser, samt hvad de vurderer som hovedårsag for valget af GSK.

Rambøll gennemførte en spørgeskemaundersøgelse blandt et repræsentativt udsnit af den seneste årgang af GSK-kursister (kursister der tog en eller flere gymnasiale suppleringskurser i 2010-2011). Population blev udtrukket via GS-kordinatorernes administrative data. Derefter dannede Rambøll en bruttostikprøve på 2.024 personer ved tilfældig udvælgelse. Fremgangsmåden i spørgeskemaundersøgelsen var som følger:

1. Rambøll gennemførte først en pilottest blandt 5-10 udvalgte respondenter.
2. Spørgeskemaundersøgelsen blev derefter gennemført med elektronisk selvudfyldelse via internettet. Respondenterne modtog en e-mail med kort introduktion af undersøgelsen samt link til spørgeskema med personligt brugernavn og password.
3. Rambøll anvendte telefonisk opfølgning til de respondenter, der ikke besvarede skemaet via det elektroniske link
4. Efter 5 uger lukkede Rambøll undersøgelsen og påbegyndte den endelige kvalitetssikring af data.

Besvarelsesprocenten fremgår af tabel 1 nedenfor. Som det fremgår af tabellen, er den endelige besvarelsesprocent på 55,4 %. Ligeledes viser tabellen, at besvarelsesprocenten er særlig høj

blandt GSK-ansøgere fra Niels Brock i København (64,2 %) og tilsvarende lavere blandt GSK-ansøgere i Odense (46,7 %). Endelig peger yderligere analyse på, at der er en overrepræsentation af STX studenter i datasættet, mens dimittender fra HF og Andre uddannelser er underrepræsenteret. Fordelingen af HHX og HTX dimittender i datasættet matcher fordelingen i populationen. Det vurderes dog ikke, at ovenstående overrepræsentation af respondenter fra Niels Brock eller STX har markant betydning for analysens hovedkonklusioner.

Tabel 1. Besvarelsesprocent

	KVUC og Gentofte	Niels Brock	Nørresundby	Odense	Aarhus	I alt
Besvaret	53,6 %	64,2 %	55,0 %	46,7 %	56,2 %	55,4 %
Ikke besvaret	46,4 %	35,8 %	45,0 %	53,4 %	43,7 %	44,6 %
I alt	662	383	251	285	443	2.024

Interview med GS-koordinatorer.

Formålet med at interviewe GS-koordinatorer var at kvalificere hypoteserne i undersøgelsen smat indsamle erfaringsbaserede vurderinger af de forhold, der har særlig betydning for antallet af GSK ansøgere. I forbindelse med undersøgelsen gennemførte Rambøll interviews med to koordinatorer i opstartsfasen samt 5 interviews med GS-koordinatorer i selve dataindsamlingsfasen. De individuelle interviews blev gennemført ansigt-til-ansigt eller telefonisk og varede cirka 45-60 minutter. Hypoteserne i undersøgelsen fungerede som afsæt for de gennemførte interviews.

Interview med vejledere og rektorer.

Formålet med at interviewe vejledere fra Studievalgscentre og udvalgte rektorer var at perspektivere de studerendes individuelle fortællinger om deres vej til GSK. Således kan både vejledere og rektorerne informere undersøgelsen ved hjælp af erfaringsbaserede vurderinger af forhold og faktorer af betydning, herunder elevens valg af valgfag, studieretning og videregående uddannelser, indflydelsen af øget information og vejledning samt elevernes kendskab til og motivation for at vælge GSK. Rambøll gennemførte individuelle interview med 3 studievalgsvejledere og 2 rektorer. På lige fod med interviews med GS-koordinatorerne blev interviews med vejledere og rektorer gennemført ansigt-til-ansigt eller telefonisk og varede cirka 45-60 minutter. Hypoteserne i undersøgelsen fungerede som afsæt for de gennemførte interviews.